

Discriminatie bij het amateurvoetbal in het zuiden van Zuid-Holland

Verslag van een quickscan en een expertmeeting

RADAR Zuid-Holland-Zuid
RADAR Rotterdam-Rijnmond
maart 2008

1. Achtergrond

RADAR, het bureau vóór gelijke behandeling en tegen discriminatie van onder andere de regio's Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland-Zuid, werkt niet alleen voor de grotere steden maar ook steeds meer voor de regiogemeenten rond die steden. In dat kader is RADAR in de periode 2006-2008 bezig om meer contacten te leggen in de regio, meer kennis te krijgen over de regio, en zich nadrukkelijker te presenteren als gesprekspartner in de regio.

Eén van de sectoren die bij deze inzet aandacht krijgen, is het amateurvoetbal. Dit verslag gaat in op de behoefte binnen deze sector aan gesprekspartners op het gebied van discriminatie, uitsluiting en diversiteit. Lees: op het gebied van kwesties, confrontaties, conflicten, tegenstellingen en vragen die zich voordoen als verschillende betrokkenen merken precies dat te zijn: betrokken, maar ook: verschillend.

De rapportage is als volgt opgebouwd: ten eerste worden algemene signalen omtrent het probleem besproken (hoofdstuk 2). Vervolgens wordt een expertmeeting (met o.a. clubs en KNVB) over het onderwerp beschreven (hoofdstuk 3). Een aantal plannen voor de toekomst beëindigt de rapportage (hoofdstuk 4).

2. Signalen over discriminatie en aanverwante zaken in het amateurvoetbal

Verschillende onderzoeken door onderzoeksinstituten en antidiscriminatiebureau's wijzen uit dat discriminatie en uitsluiting zich met enige regelmaat voordoen in het amateurvoetbal.

Elling, Janssens en van Kalmhout¹ van het Mulier Instituut vonden in een grootschalig onderzoek onder 2086 respondenten dat homomannen minder vaak voetballen dan heteromannen. Dit komt overeen met de door de onderzoekers geconstateerde ondervertegenwoordiging van homomannen bij team- en contactsporten. Lesbische vrouwen kiezen daarentegen juist vaker dan heterovrouwen voor team- en contactsporten en doen minder aan typische vrouwensporten. Een aanzienlijk deel van alle homosporters sport het liefst met andere homosporters of in gemengd gezelschap. De keuze voor sporten in eigen kring is volgens de onderzoekers een combinatie van push- en pull factoren. De eigen club wordt als positief ervaren, maar sporadisch worden ook negatieve ervaringen en angst voor discriminatie als redenen genoemd om in eigen kring te gaan sporten. Eenderde van de homosporters geeft aan dat de seksuele voorkeur ooit van invloed is geweest op hun sportgedrag. Op grond van hun geaardheid voelen homomannen zich vaak niet thuis in sportorganisaties met een machosfeer. Zoals een respondent aangeeft: "Ik zou graag voetballen, maar een reguliere club is al snel zeer homo-onvriendelijk. Nu speel ik in een homoteam bij een gewone sportvereniging. Het is mede hierdoor op de club geen issue".

15% van de geënquêteerde sportende homomannen hebben naar eigen zeggen in de sport ooit te maken gehad met homo-onvriendelijke opmerkingen, grappen en/of discriminatie op grond van hun seksuele voorkeur. Van alle lesbische sporters rapporteert 6% zulke voorvallen.

Soortgelijke processen van uitsluiting betreffen ook allochtone sporters. Ook deze groep kent een eigen sportprofiel. Allochtonen maken vaker gebruik van sportbuurtnetwerken en van de openbare ruimte. Zo voetbalt deze groep bij voorbeeld vaker in parken. Ook allochtonen ondervinden weinig formele belemmeringen om in verenigingsverband te sporten, maar informele barrières zijn er wel degelijk. Veel verenigingen kennen een eigen cultuur met een relatief gesloten karakter waar minderheidsgroepen zich niet vanzelfsprekend thuis voelen. Hierdoor is er sprake van uitsluiting van bepaalde minderheidsgroepen in de sport. De dominante groep staat daarentegen vaak niet stil bij het feit dat ze een sfeer om zich heen schept waarin minderheidsgroepen zich minder makkelijk thuis voelen.

---

¹ Janssens, J., Elling, A. & van Kalmhout, J. (2003). Het gaat om de sport. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut

Het antidiscriminatiebureau Zaanstreek² verrichtte in 1998 en 1999 onderzoek naar de toegankelijkheid van Zaanse voetbalverenigingen voor vrouwen, allochtonen, ouderen, gehandicapten, homoseksuele mannen en lesbische vrouwen. Aan het onderzoek hebben 17 van de 28 voetbalclubs in de Zaanstreek deelgenomen. Bij deze clubs zijn interviews met het bestuur afgenomen. Hiernaast hebben 148 leden vragenlijsten beantwoord en zijn 17 diepte-interviews afgenomen met leden van de voetbalverenigingen. Verderop worden de uitkomsten betreffende de toegankelijkheid van voetbalverenigingen voor allochtonen, vrouwen, homoseksuele mannen en lesbische vrouwen beschreven.

Uit het onderzoek blijkt dat hoewel voetbal een vaak beoefende sport is onder allochtonen de participatie van allochtone seniorspelers achterblijft. Ook zijn allochtonen sterk ondervertegenwoordigd bij het kader. Uit de interviews blijkt dat allochtone spelers bij de clubs welkom zijn mits zij zich aanpassen aan de clubcultuur en in gemengde elftallen meesporten. Veel clubs voelen echter niets voor de participatie van allochtone elftallen omdat zij hierdoor problemen verwachten bij de wedstrijden. Volgens de besturen roepen allochtone spelers agressie op bij de tegenstander. Ook voelen allochtone spelers zich volgens de geïnterviewde bestuursleden snel gediscrimineerd; sommige bestuursleden erkennen echter ook dat er tijdens wedstrijden inderdaad veel discriminerende opmerkingen jegens allochtone spelers worden gemaakt. Als hier niet effectief op gereageerd wordt, leidt dit vaak tot frustraties bij allochtone spelers en begaan zij overtredingen. Tegen deze overtredingen wordt volgens de bestuursleden meestal opgetreden, de discriminerende opmerkingen blijven echter regelmatig onbestraft.

Het percentage van vrouwelijke speelsters bij de Zaanse voetbalverenigingen komt met rond 10% ongeveer overeen met het percentage allochtone spelers. De clubs kennen echter ook een aantal structurele problemen voor de participatie van vrouwen. Door het geringe aantal vrouwelijke speelsters hebben sommige clubs geen apart vrouwenelftal. Toch richt de werving van nieuwe spelers zich meestal niet op vrouwen. Ook geven de geïnterviewde speelsters aan dat het vrouwenvoetbal binnen hun eigen club vaak niet serieus wordt

genomen. Dit blijkt bijvoorbeeld uit een té zuinige begroting voor het vrouwenvoetbal. Ook worden vrouwenelftallen soms op ongewilde tijdstippen ingeroosterd voor de training en mogen vrouwenelftallen bij sommige clubs niet trainen op het hoofdveld.

Uit onderzoek is bekend dat slechts een minderheid van de homoseksuele mannen en de helft van de lesbische vrouwen hun seksuele voorkeur bekend maakt bij hun sportvereniging. Ook bij de

---

² Anti Discriminatie Bureau Zaanstreek (1999). Buitenspel? Een inventariserend onderzoek naar de toegankelijkheid van Zaanse voetbalverenigingen voor vrouwen, allochtonen, ouderen, gehandicapten, homoseksuele mannen en lesbische vrouwen.

Zaanse voetbalverenigingen kennen slechts vier bestuursleden lesbische voetbalsters. Homoseksuele spelers zijn slechts binnen één bestuur bekend. Binnen de vrouwenelftallen zijn de medespeelsters vaak beter op de hoogte van de seksuele geaardheid van hun medespeelsters; volgens hun schatting ligt het percentage lesbische sportsters dan ook hoger.

De bestuursleden noemen als mogelijke drempels voor de deelname van homoseksuele mannen onder meer het imago van voetbal als “stoere mannensport” en de heterowereld binnen de vereniging. Ook staan sommige bestuursleden afkeurend of twijfelend tegenover de participatie van homoseksuele mannen en lesbische vrouwen. Zo vindt een bestuurslid dat voetbal niet geschikt is voor homoseksuele mannen en lesbische vrouwen; bij een andere club zijn lesbische leden niet gewenst bij de vereniging. Ongeveer eenderde van de besturen denkt tevens dat hun leden niet positief zouden reageren op de participatie van holebi's (homoseksuelen, lesbiennes en biseksuelen). Van de geënquêteerde leden vindt rond 4% het uiterst vervelend als homoseksuele mannen lid worden van hun voetbalvereniging. Ten opzichte van de andere groepen hebben duidelijk meer leden bezwaren tegen de participatie van homomannen.

De signalen over discriminatie in het amateurvoetbal zien we niet terug in het aantal klachten en meldingen. Van de rond 4000 discriminatiegevallen die in 2007 bij de Nederlandse antidiscriminatievoorzieningen werden gemeld hadden slechts 1,6% betrekking op het terrein sport en recreatie. Om meer inzicht te krijgen in de frequentie van voetbaldiscriminatie heeft RADAR twee kleinschalige onderzoeken verricht. De onderzoeken wijzen uit dat er zowel in de regio Midden- en West-Brabant als in de regio Zuid-Holland-Zuid sprake is van discriminatie in het amateurvoetbal.

Mark Peters van RADAR Midden- en West-Brabant (voorheen Bureau Discriminatiezaken Midden en West Brabant) deed in 2007 onderzoek naar discriminatie in het voetbal in de gemeente Breda³. De gemeente kent 16 voetbalclubs; hiervan heeft de helft meegewerkt aan het onderzoek. In totaal zijn 40 interviews afgenomen bij de clubs. Peters heeft tevens acht interviews afgenomen bij sleutelpersonen van onder meer de KNVB, de gemeente Breda en de supporterscoördinatie NAC Breda. Hij concludeert dat iets meer dan de helft van de 16 geïnterviewde spelers al eens met discriminatie in aanraking is geweest.

Naast de spelers neemt ook het bestuur discriminatie waar (vijf van de acht geïnterviewde bestuursleden zegt al eens met discriminatie in aanraking te zijn geweest). De meest belangrijke discriminatiegronden zijn afkomst (75%) en religie (24%). Rond een kwart van de discriminatiegevallen worden gerapporteerd bij het bestuur. Bij het antidiscriminatiebureau komen daarentegen nauwelijks klachten binnen. Dit zou volgens Peters te maken kunnen hebben met de in

---

³ Peters, M. (2007). Zet discriminatie buitenspel! Onderzoek naar discriminatie in het voetbal in Breda. Bron: http://www.radar.nl/sites/radar/files/site11_20071023154119_zet_discriminatie_buitenspel.pdf

het onderzoek aangetoonde lage bekendheid van het ADB. Peters laat tevens zien dat slechts iets meer dan de helft van de clubs zich bewust is van de mogelijkheid dat discriminatie zich voordoet binnen hun club. Met name clubs uit wijken met weinig etniciteitsdiversiteit blijken niet stil te staan bij de mogelijkheid van discriminatie in het amateurvoetbal. Dit is vervolgens van invloed op hun beleid: clubs die zich niet bewust zijn van (de mogelijkheid van) discriminatie binnen hun club voeren ook geen beleid op discriminatie.

Uit het onderzoek van RADAR Zuid-Holland-Zuid (voorheen Meldpunt Discriminatie Dordrecht) naar discriminatie bij amateurvoetbalverenigingen in Dordrecht, Leerdam en Gorinchem blijkt dat bijna alle ondervraagden tijdens wedstrijden wel eens discriminerende uitlatingen door zowel de spelers als het publiek constateerden⁴.

---

⁴ Meldpunt Discriminatie Dordrecht (2006). Discriminatie op voetbalverenigingen.

3. Een regionale expertmeeting voor alle betrokkenen

Om de geconstateerde discriminatie aan te pakken hebben RADAR Rotterdam-Rijnmond en RADAR Zuid-Holland-Zuid de handen ineen geslagen en een regionale expertmeeting georganiseerd over etnische discriminatie in het amateurvoetbal. In de regio Zuid-Holland-Zuid telt de KNVB 48 amateurvoetbalclubs. In de regio Rotterdam-Rijnmond bestaan naar schatting van RADAR ongeveer 100 amateurvoetbalclubs.

De hierboven vermelde onderzoeken maken duidelijk dat discriminatie en uitsluiting in het amateurvoetbal zich niet enkel op grond van afkomst voordoen. Gezien de beperkte duur van de expertmeeting is er echter voor gekozen om hier alleen in te gaan op etnische discriminatie.

3.1 Quickscan onder lokale clubs

Voorafgaand aan de expertmeeting heeft RADAR met een tiental voetbalclubs in de regio Zuid-Holland-Zuid gesprekken gevoerd over discriminatie in het voetbal. Tijdens telefonische gesprekken zijn de volgende vragen gesteld:

- Hoeveel leden heeft uw vereniging?
- Hoe zou u uw vereniging kenmerken: een gemengde voetbalclub, een autochtone voetbalclub, een allochtone voetbalclub?
- Is uw vereniging bekend met de bovenstaande thematiek (participatie, integratie en discriminatie van allochtonen in de voetbal)?
- Bevat uw huishoudelijk reglement een antidiscriminatiecode?
- Hoeveel meldingen van discriminatie zijn in de afgelopen 12 maanden binnengekomen bij uw bestuur?

Aan de hand van de antwoorden konden we afleiden dat er in de regio grote verschillen bestaan tussen stedelijke en de landelijke clubs. Clubs op het platteland hebben in de regel weinig last van discriminatie. Ze kennen geen antidiscriminatiecode en zijn niet bekend met de thematiek. Hun ledenbestand bestaat met name uit autochtone spelers.

De gesprekken met de Dordtse clubs lieten een ander beeld zien. Dordrecht kent weliswaar veel verschillende clubs, maar veel Dordtse clubs hebben een gevarieerd ledenbestand met veel allochtone spelers. Een aantal clubs zijn bekend met de problematiek en hanteren een antidiscriminatiecode. Ook klagen een aantal clubs over problemen met allochtone spelers. Herhaaldelijk werden de omgang met allochtone elftallen en het “ontbreken van normen en waarden” bij allochtone spelers als problemen genoemd. De clubs zeggen echter weinig problemen te kennen met discriminatie.

Naast de gesprekken met de clubs is ook gesproken met Ton Beijer van de KNVB (district West 2) over de situatie in de regio Rotterdam. Volgens hem lijkt de Rotterdamse situatie enigszins op de Dordtse situatie.

Gezien de grote verschillen tussen de clubs en de lage bekendheid met het onderwerp discriminatie is voor een breder en beter toegankelijk thema voor de expertmeeting gekozen. De bijeenkomst werd gehouden onder de noemer van diversiteit in het amateurvoetbal om zoveel mogelijk clubs bij het onderwerp te betrekken.

3.2 Animo voor de expertmeeting

De expertmeeting vond plaats op 11 december in de Kuip in Rotterdam. Er zijn uitnodigingen verstuurd naar 85 voetbalclubs uit de regio Rotterdam-Rijnmond, 41 voetbalclubs uit de regio Zuid-Holland-Zuid, 14 zelforganisaties uit de regio Zuid-Holland-Zuid en 20 gemeentes uit beide regio's. De uitnodigingen zijn zowel per e-mail als per post verstuurd. Alle clubs die zich tot een week vóór de bijeenkomst nog niet hadden aangemeld zijn tevens telefonisch benaderd met de vraag of ze de uitnodiging in goede orde hadden ontvangen en of ze wilden deelnemen aan de bijeenkomst.

Vier bestuursleden van twee amateurvoetbalverenigingen hebben zich voor de bijeenkomst aangemeld. De overige clubs hebben van de deelname afgezien. Uit de telefoongesprekken is gebleken dat dit te maken had met de lange reistijd naar Rotterdam, gebrek aan interesse in het onderwerp en het tijdstip van de bijeenkomst (december is voor veel mensen een nogal drukke maand).

Verder hebben vijf medewerkers van de KNVB en drie afgevaardigden van de gemeente Dordrecht de bijeenkomst bezocht. De volledige deelnemerslijst is opgenomen in de bijlage.

Uit het aantal aanmeldingen kan geconstateerd worden dat het interesse in het onderwerp met name groot is bij de KNVB en de gemeente Dordrecht. Amateurvoetbalverenigingen vertoonden minder animo om de bijeenkomst bij te wonen. De hierboven al genoemde lange reistijd naar Rotterdam en het tijdstip van de bijeenkomst was met name voor plattelandsclubs een reden om niet deel te nemen aan de bijeenkomst.

Hiernaast hebben we de uitnodigingen verstuurd aan de besturen van de clubs. De geadresseerde bestuursleden waren over het algemeen van autochtone afkomst. Zoals boven vermeld zijn autochtonen zich vaak niet bewust van het feit dat ze een sfeer om zich heen schep(en) waarin minderheidsgroepen zich minder goed thuis voelen. Onze quickscan bevestigt deze bevindingen; volgens veel geïnterviewde bestuursleden is er geen sprake van discriminatie en uitsluiting bij hun clubs. Door het mankerende bewustzijn zullen de bestuursleden waarschijnlijk minder snel geneigd zijn om een expertmeeting over diversiteit bij te wonen.

De Dordtse en Rotterdamse amateurvoetbalverenigingen kunnen hiernaast in het kader van het project “Tijd voor Sport” / “Meedoen allochtone jeugd door sport” aanspraak maken op ondersteuning door de KNVB op het gebied van diversiteit en normen en waarden. De KNVB wil de clubs steunen om onder meer het tekort aan kaderleden van de clubs tegen te gaan door gerichte aandacht voor diversiteit. Daarom was de samenwerking van RADAR met de KNVB belangrijk.

3.3 De expertmeeting

De avond bestond uit een presentatie van Adil Nabil (medewerker van het ADB Zeeland en voetbaltrainer) over diversiteit in het amateurvoetbal, twee workshops over respectievelijk “Respect voor elkaar” en “Iedereen thuis in het voetbal” en een afsluitende plenaire discussie. Tijdens de inloop en de naborrel was er gelegenheid tot het leggen van informele contacten. De presentatie van Adil Nabil diende als inhoudelijke voorbereiding op de workshops. Tijdens de workshops werden telkens twee casussen aan de hand van een aantal vragen besproken. De casussen waren vooral afkomstig uit meldingen bij RADAR.

Voorbeeldcase: Iedereen thuis in het voetbal

In een Dordtse volkswijk is de oud-Hollandse voetbalclub KSC 1923 de laatste jaren sterk verkleurd. In dezelfde periode is ook de samenhang binnen de club achteruit gegaan. Veel allochtone spelers zijn buiten de trainingstijden niet betrokken bij de vereniging. Ook zijn hun ouders nauwelijks betrokken bij de club.

Voorbeeldcase: Respect voor elkaar

Een voetbalteam uit Rotterdam kent spelers van allerlei etniciteiten. Tijdens een wedstrijd tegen FC Grollenstruik doen zich wat situaties voor, waarbij door spelers van beide clubs het een en ander over en weer geroepen wordt. Als een Antilliaanse speler van het Rotterdamse voetbalteam zijn tegenspeler uitscheldt voor "homo" geeft de scheidsrechter hem een kaart. De Rotterdamse speler schreeuwt vervolgens dat hij gediscrimineerd is door de scheidsrechter.

Na het workshopgedeelte volgde een plenaire terugkoppeling. Hierbij presenteerden de twee groepen de resultaten van hun workshopssessie. Na een discussie werd de bijeenkomst afgesloten met een borrel.

Elke deelnemer ontving een mapje met daarin informatie over RADAR, een stuk van RADAR over het ontstaan van discriminatie, een voorbeeld van een antidiscriminatiecode voor de sport en een lijst van tien adviezen voor de integratie van allochtone jeugd in de sport⁵.

⁵ Uit: Warmlopen voor meedoen; integratie allochtone jeugd door sport (2007).
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport & Ministerie voor Wonen, Wijken en Integratie

3.4 Uitkomsten van de workshops

Tijdens de workshops werden de casussen aan de hand van een aantal vragen besproken. De gespreksleiders vroegen de deelnemers onder meer of ze een soortgelijke situatie uit de praktijk kennen en hoe ze hiermee zijn omgegaan.

In hun probleemanalyse benadrukten de deelnemers van beide workshops dat het gaat om een maatschappelijk probleem, waar niet alleen de actoren rondom voetbal mee te maken hebben. Zo zouden ouders fout gedrag bij hun kinderen stimuleren door langs de zijlijn scheldwoorden en discriminerende uitlatingen te gebruiken. Ook zouden veel ouders niet bekend zijn met de verenigingscultuur en zouden ze de club als “crèche” gebruiken.

In de verschillende workshops werd verder veel gepraat over de rol van het publiek en van de spelers. De deelnemers kwamen tot de conclusie dat het publiek over het algemeen in staat is om de spelers op een negatieve manier “op te jatten”; bij voorbeeld door discriminerende of negatieve uitingen vanuit het publiek.

De deelnemers wisselden onderling hun ervaring uit met effectieve maatregelen om uitsluiting en discriminatie te bestrijden. De besproken maatregelen richtten zich op een aantal actoren en worden hieronder nader beschreven.

Scheidsrechter

Beide workshopgroepen vonden dat de wedstrijd voortijdig moet worden gestaakt als er discriminerende uitlatingen worden gemaakt. Het ligt aan de scheidsrechter om iedere discriminerende uiting serieus te nemen en te bestraffen. Het consequente straffen is volgens de deelnemers van groot belang: er moet een duidelijke lijn getrokken worden zodat de spelers weten waar zij aan toe zijn.

In de praktijk komt het staken van wedstrijden volgens de deelnemers echter nog te weinig voor; dit komt volgens de deelnemers door de partijdigheid van de scheidsrechters: de scheidsrechters laten discriminatoire uitingen aan zich voorbij gaan zonder de wedstrijd te staken. Het is volgens de deelnemers daarom van belang dat de scheidsrechters de regels handhaven.

Clubs

Als een wedstrijd voortijdig moet worden gestaakt, is er een duidelijke rol weggelegd voor de clubs, die het probleem (eventueel samen met een adb of de gemeente) moeten aanpakken.

Verder is voor de clubs volgens de deelnemers ook een rol weggelegd bij de preventie. Hiervoor is het van belang dat de clubs contact met elkaar onderhouden om op de hoogte te blijven van mogelijke conflicten binnen hun teams. Door de problematiek samen aan te pakken kunnen ze vermijden dat wedstrijden uit de hand lopen.

Spelers

Spelers maken binnen hun eigen elftal soms grappig bedoelde discriminerende opmerkingen. Volgens de deelnemers kan en mag dit niet gebeuren

Trainer

De trainer is een schakel tussen de spelers en het bestuur. Hiervoor is het van belang dat de trainer kritisch mag zijn naar het bestuur toe en om ondersteuning vraagt als dit nodig is. De trainers horen binnen de elftallen geen discriminerende opmerkingen te accepteren.

KNVB

De clubs vinden een goed contact tussen de KNVB en de clubs belangrijk. Als er problemen zijn moet de KNVB snel en adequaat reageren.

De clubs zien verder een rol weggelegd voor de KNVB bij het opzetten van een normen- en waardenbeleid. Ook moeten er duidelijke sancties komen om overtredingen tegen te gaan. Het is van belang dat het beleid vanaf de junioren wordt gehandhaafd.

3.5 Resultaten van de expertmeeting

Tijdens de workshops en de plenaire discussie hebben de deelnemers veel ervaringen uitgewisseld met betrekking tot de aanpak van discriminatie in het amateurvoetbal. De clubs zijn tevens op de hoogte gesteld van de verschillende programma's van de KNVB op de gebieden van diversiteit en normen en waarden. De aanwezige besturen weten hierdoor welke mogelijke partners hulp en ondersteuning kunnen bieden. Tevens zijn ze op de hoogte van effectieve maatregelen om discriminatie tegen te gaan en de diversiteit binnen de clubs te verhogen.

Hiernaast is ook de naamsbekendheid van RADAR vergroot. Alle amateurvoetbalverenigingen in het zuiden van Zuid-Holland zijn door middel van de uitnodiging en de telefonische contactlegging op de hoogte gesteld van het bestaan van RADAR. Hierdoor zijn hopelijk ook de clubs die van deelname hebben afgezien in toekomst beter in staat om hun weg te vinden naar RADAR.

Tevens heeft de bijeenkomst belangrijke actoren van het amateurvoetbal bij elkaar gebracht. Hierdoor beschikken wij als antidiscriminatiebureau nu over betere ingangen bij de KNVB, de afdeling sport en recreatie van de gemeente Dordrecht en een aantal clubs. Er is het begin van een netwerk.

4. Het vervolg

De expertmeeting was een eerste stap om de naamsbekendheid van RADAR bij de amateurvoetbalverenigingen te vergroten en discriminatie en uitsluiting in het amateurvoetbal bespreekbaar te maken.

Naast het tijdens de expertmeeting besproken onderwerp "diversiteit in het amateurvoetbal" bestaan er voor RADAR nog andere relevante raakvlakken tussen voetbal en discriminatie.

Discriminatie in het voetbal zien we onder meer als er sprake is van spreekkoren en discriminerende uitlatingen tijdens wedstrijden of bij het supportergedrag van voetbalouders.

Hiernaast hebben verschillende minderhedengroepen last van uitsluiting van het voetbal: vrouwen, gehandicapten, allochtonen, holebi's en ouderen zijn groepen die soms nog niet goed geïntegreerd zijn in de voetbalverenigingen.

De ontwikkeling van een vervolgproject is bij RADAR dan ook volop in gang (een en ander afhankelijk van de beschikbaarheid van tijd/geld). Momenteel wordt gedacht aan een coalitievorming met lokale sleutelorganisaties. Amateurvoetbalverenigingen blijven het speerpunt van het vervolgproject. Het gericht aanbieden van voorlichtingen of discussie-avonden aan voetbalclubs en andere sportverenigingen zal daarvan een onderdeel zijn.

BIJLAGE 1: Lijst deelnemers

1. Daan Brands	KNVB Zuid 1
2. Fouad El Fdil	KNVB Zuid 1
3. Stanley Ghiraw	RADAR
4. Jan Gideonse	PSV Poortugaal
5. Cynthia Goedhart	RADAR
6. Sara Grunenberg	RADAR
7. Hans den Hartigh	RADAR
8. Jaap van der Heijden	SVW Gorinchem
9. Marc van der Kaay	KNVB West 2
10. Marijn Klok	KNVB West 2
11. Ria Lodder	PSV Poortugaal
12. Adil Nabil	ADB Zeeland
13. Mark Peters	Universiteit Tilburg
14. Jaap Smaling	PSV Poortugaal
15. Rizah Tjen-A-Kwoei	Gemeente Dordrecht
16. André Veth	Gemeente Dordrecht
17. Roderique van der Weele	KNVB Zuid 1
18. Medewerker verenigingsondersteuning	Gemeente Dordrecht

BIJLAGE 2: Programma sportbijeenkomst

1. PROGRAMMA

18.00 - 19.00 uur	Inloop (er staat een buffet voor u klaar)
19.00 - 19.15 uur	Opening (Stichting RADAR) en inleiding (KNVB)
19.15 - 19.45 uur	Adil Nabil (voetbaltrainer en medewerker bij het Antidiscriminatiebureau Zeeland) vertelt over diversiteit in het amateurvoetbal
19.45 - 20.00 uur	Pauze
20.00 - 20.45 uur	Workshop: Thema 1: Iedereen thuis in het voetbal “De laatste tien jaar is het alleen maar erger geworden. Wij als bestuur komen tot de conclusie dat de mentaliteit Van de immigranten anders is dan onze [...] Toch spelen bij ons ook leden van een ander komaf, maar hooguit twee of drie per elftal” Vragen die aan bod komen tijdens de workshop: Is iedereen thuis in het amateurvoetbal? Hoe kunnen we leden en vrijwilligers binden aan onze club? Hoe betrek je alle ouders bij de club en hoe zorg je ervoor dat iedereen zich welkom voelt? Thema 2: Respect voor elkaar “Voor iedere thuis- of uitwedstrijd geef ik aan de scheidsrechter en aan de leider van de tegenpartij aan dat wij [als club] niet houden van gescheld op het veld. Over het algemeen wordt hierop positief gereageerd en horen we weinig van dit soort bewoordingen op/in het veld” Vragen die aan bod komen tijdens de workshop: Hoe gaan we met elkaar in het amateurvoetbal, zowel leden onderling als tussen de clubs?
20.45 - 21.30 uur	Tips voor de praktijk en afsluiting
21.30 - 22.00 uur	Borrel